

Minst 3000 vargar behövs

Mellan 3000 och 5000 vargar i Skandinavien, Finland och ryska Karelen, och ett fritt utbyte av individer inom utbredningsområdet för att bryta inaveln. Det är vad som krävs för en livskraftig stam enligt Rovdjursutredningens internationella forskargrupp.

Varg på sjöis i norra Värmland.

Foto: Hans Ring

Få frågor har större politisk sprängkraft i dagens Sverige än hur många vargar vi ska ha. Regeringens rovdjursutredare Lars-Erik Liljelund ska inom kort leverera ett svar.

Han skickade frågan till en internationell forskargrupp ledd av Michael Möller Hansen vid Aarhus universitet. Gruppens uppgift var mer exakt att bedöma hur stor populationen bör vara för att ha gynnsam bevarandestatus enligt EU:s art- och habitatdirektiv. Forskarnas svar kom i början av februari.

FORSKARGRUPPEN VÄLJER ATT se vargstammen i Norge, Sverige, Finland och ryska Karelen som en population, och säger att den bör bestå av 3 000 - 5 000 djur för att ha gynnsam bevarandestatus, förutsatt att det kan ske ett utbyte av vargar inom hela utbredningsområdet. För att bedöma hur många vargar som bör finnas i varje land krävs djupare analyser som forskarna inte ger sig in på. De säger bara att en bedömning av den relativa andelen lämpliga varghabitat i varje land kan vara en bra utgångspunkt för en sådan analys.

Något direkt svar på hur stor den svensk-norska vargstammen bör vara ger alltså inte forskarna, men siffrorna kan ändå vara en intressant utgångspunkt för lite huvudräkning.

Vargpopulationen i Karelen är enligt Internationella Naturvårdsunionen IUCN omkring 750 djur. Siffran är några år gammal och tycks omfatta även den finska stammen, som sägs vara omkring 200 djur. Lägg därtill drygt 200 djur i Sverige och Norge. Även om man tar till rejält för felmarginaler skulle det alltså från biologiska utgångspunkter behövas minst en fördubbling av vargstammen, kanske en tredubbling eller mer. Och det

även om den nuvarande isoleringen mellan delpopulationerna bryts.

”Vår bedömning är att vargpopulationen som helhet, och i synnerhet den skandinaviska delen av populationen, inte är långsiktigt livskraftig för närvarande och därmed inte uppfyller EU:s kriterier för gynnsam bevarandestatus”, fastställer forskargruppen.

De rekommenderar ett samarbete mellan Norge, Sverige, Finland och Ryssland för förvaltningen av den gemensamma vargstammen.

FORSKARNA FÖRKLARAR att det finns två faktorer i vargens genetik som har stor betydelse för dess långsiktiga överlevnad: ”inavelsgraden, det vill säga hur nära släkt individerna är med varandra, och graden av variation, det vill säga hur många olika varianter av varje gen som finns i populationen” och att ”variationen av gener är viktig på längre sikt för att ge populationen förutsättningar att anpassa sig till förändringar i miljön”. Det mest akuta är enligt forskargruppen vargstammens höga inavelsgrad. Den är ett allvarligt problem och åtgärder bör vidtas så snart som möjligt för att minska den.

Forskarna säger också att det faktum att vargstammen har vuxit snabbt inte kan ses som ett tecken på att inaveln inte är skadlig eller problematisk. Om ingenting görs kommer sannolikt tillväxttenden att brytas. Och enda sättet att minska inaveln är att öka den genetiska variationen genom naturlig invandring eller utsättning av vargar.

De rekommenderar att inavelsgraden i den svensk-norska vargstammen bör minska från nuvarande 30 procent till under tio procent. För att uppnå detta krävs kontinuerligt fem

till tio genetiskt effektiva invandrare per varg-generation (motsvaras av en femårsperiod). Genetiskt effektiva invandrare betyder att de ingår i aveln. I praktiken innebär det därför en betydligt större invandring, eftersom långt ifrån alla invandrare lyckas reproducera sig. Om vargstammen tillåts växa sig större än 240 djur minskar behovet av invandrande djur, men forskarna ger inga exakta besked om hur mycket.

FORSKARGRUPPENS RAPPORT ÄR ett underlag till rovdjursutredningen, och utredaren är naturligtvis fri att använda det som han vill. I utredningsdirektivet står uttryckligen att inte bara biologiska, utan även sociala och ekonomiska aspekter ska vägas in. Här finns alltså utrymme för avvägningar och kompromisser, där den biologiska vetenskapen blir en faktor bland flera. Rimligtvis måste utredaren också förhålla sig till forskarnas fromma förhoppningar om en gemensam rysk-skandinavisk vargförvaltning – vilka mål ska vi sätta upp för den svensk-norska stammen om inte den lösningen ramlar ner från himlen?

Lars-Erik Liljelund ska redovisa sitt delbetänkande om gynnsam bevarandestatus den 20 april.

ROGER OLSSON

Rovdjursutredningens internationella expertpanel: professor Michael Möller Hansen, bevarandebiolog Aarhus universitet Danmark, dr Liselotte Wesley Andersen docent vid Danmarks miljöundersøgelser och Aarhus universitet, dr Jouni Aspi chef Naturhistoriska museerna Uleåborgs universitet Finland, dr Richard Fredrickson, bevarandebiolog University of Montana USA.